

Desobediència i unilateralitat

«Des de fora del sobiranisme s'intenta aprofitar la confusió per deslegitimar la desobediència i la unilateralitat»

El context de repressió és especialment complicat per tenir un debat serè sobre què va passar a Catalunya el 2017. Una de les zones boiroses del debat, diria, és la que té a veure amb els conceptes d'unilateralitat i desobediència. Aquests dies hi ha qui els branda com a arma llancívola en el debat intern de l'independentisme. Traïdors, diuen uns. Hiperventilats, responen els altres. I així van passant els dies.

Mentrestant, des de fora del sobiranisme s'intenta aprofitar la confusió per deslegitimar la desobediència com a instrument d'acció política, i de la unilateralitat, entesa com a la capacitat de les institucions i la societat catalanes de prendre les seves decisions. I enmig de la confusió i dels crits, hi ha un cert risc que acabi triomfant aquesta deslegitimació.

El problema és que això imposa un marc molt restrictiu del que és possible, i té un profund biaix pro conservador. Per això, totes aquestes operacions ideològiques compten amb la connivència i suport de la premsa d'ordre i dels grans poders econòmics. Davant la possibilitat de canvi, l' statu quo sempre reacciona.

Des de baix, tanmateix, no es pot sinó insistir en dues idees fonamentals. Una, que la desobediència civil és un instrument legítim de canvi social quan es vulneren drets o quan el sistema polític es tanca i es mostra impermeable a les demandes ciutadanes majoritàries. L'altra idea que cal defensar és que la unilateralitat, entesa com la possibilitat que la societat catalana i les seves institucions articulin per elles mateixes mecanismes democràtics de decisió sobre el futur polític del país, forma part del nucli de la idea del dret a decidir. I és, per tant, irrenunciable com a principi polític per a una bona part d'aquesta societat.

Ara bé, més enllà dels principis, cal debatre'n la concreció. Hi ha qui pensa que la millor manera d'oposar-se a aquesta operació ideològica és seguir el camí recte, sense esmenar ni una coma. Només cal reprendre la cosa on la vam deixar el novembre de 2017, però ara amb major decisió i valentia, que és l'únic que ens va faltar, diuen. Aquesta és possiblement la millor fórmula perquè prevalgui l' statu quo i acabi imposant-se el 'sentit comú' conservador. Fa l'efecte que seria millor fer un balanç més matisat del 2017 i reconèixer, amb més humilitat, que tots plegats vam aprendre moltes coses l'any passat.

Sobre la desobediència, diria que vam aprendre tres coses. Primer, que traslladar la lògica de la desobediència civil a les institucions és complicat i té molts límits. Per això, sobre la marxa, vam aprendre a complementar i suplir els límits de l'acció institucional amb gestos i estructures ciutadanes. La segona és que la desobediència no és de franc. Té uns costos, a vegades molt elevats, en termes de repressió. I cal ser-ne conscients i preveure'ls. I la tercera -i més important- és que la lògica desobedient no acostuma a provocar canvis d'un dia per l'altre sinó que requereix una acció sostinguda en el temps i, sobretot, que siga percebuda com a legítima per la majoria de la societat. Si no, corre el risc de convertir-se en un exercici estèril de martirologi.

Pel que fa a la unilateralitat, hi ha qui suggereix que hauríem d'haver après que és inviable i que cal renunciar-hi per sempre. D'altres, ens diuen que és l'únic camí, i el millor. Ben lluny d'això, possiblement l'aprenentatge és que la unilateralitat requereix majories internes molt més àmplies. Que una cosa és la unilateralitat respecte l'estat i l'altra la unilateralitat interna. Entre altres coses perquè el camí unilateral és molt costerut. Augmenta exponencialment els costos de transició i ho fa tot plegat molt més difícil. L'Estat ho sap i per això bloqueja qualsevol escenari bilateral, ara com ara. El sobiranisme pot decidir ignorar-ho i tornar a picar amb el mur de

l'evidència, o prendre'n nota i adaptar la seva acció política a l'evidència que aquest camí no és fàcil ni planer i que cal més múscul per transitar-lo.